

acció valenciana

saludem jòiosa-
ment l'implanta-
ció oficial del
estat catalá

butlletí quinzenal .... organ d'acció cultural valenciana»

any II - n.º 24

valencia 15 abril 1931

15 centims

editorial

aniversari

Ara fa un any que ACCIO VALENCIANA publicava el seu primer número.

Ara fa doscents vint i quatre anys que als camps fronterencs d'Almansa les tropes castellanes del primer Borbó esfondraven la llibertat valenciana.

Va ésser una coincidència agradable que deu dies abans del trist aniversari iniciara ACCIO VALENCIANA la seua publicació, Junt al record plantàvem la flor del nostre optimisme proclamant que l'esfondrament de la nostra pàtria ha estat més aparent que real, ha estat una il·lusió dels seus enemics.

Tanmateix la tragèdia de l'ànima valenciana ha devallat les més profundes simes de la regió dels torments implacables, devatint-se com un cor viu entre carbons encesos. Emperò la nostra nacionalitat torna a redreçar-se tot forcejant titànicaament per a renuar la normalitat de la seua història, interrompuda des dels «Reyes Catòlicos».

Nosaltres no tenim altre daler, i a d'això hem ajustat la nostra tasca, que fer coincidir els nostres esforços amb aquest renaixement integral de la nacionalitat.

VOLEM LA RECONSTRUCCIO DE LA NOSTRA NACIONALITAT CATALANA FORMADA COM SEMPRE PELS ESTATS FEDERATS DE VALENCIA, MALLORCA I LA CATALUNYA ETRICTA.

HO VOLEM NO PER LA DESMORALITZACIO DE L'ENEMIC SINO PER PERFECCIONAMENT I SUPERACIO, EN MEMORIA DEL DOBLE ANIVERSARI QUE CELEBREM.

TENIM FE EN QUE LA NOSTRA PLANTA ARRIBARA A FER UN BELL BOSCATGE I RES NO LA MATARA, PERQUE PORTA ENCARA SABA DEL PI DE FOMENTOR.

VALENCIANS, EN RECORD DE LA DESFETA D'ALMANSA CRIDEM: VISCA VALENCIA!

CASTELL DE SERRANS. Testimoni irrecusable de la unitat espiritual dels diferents Estats de la Corona. Primer poema arquitectònic de la grandesa militar catalana del medieval. Baluart de la dinastia dels Reis de Valencia, Comtes de Barcelona i Reis de Mallorca. Elegancia i fortitud d'una raça. Orgull de la ciutat, que el va aixecar per a la seua defensa. Fou construït pel genial arquitecte valencià Pere Balaguer en 1398

el nostre camí

A l'editorial del primer número d' ACCIO VALENCIANA vàrem fixar taxativament qui erem i on anàvem. Al cap d'un any de fer ruta reflexionem nosaltres, bo i marxant, sobre el panorama que passa i ens sentim cada vegada més reconfortats i joiosos per la magnificència dels diferents caires que anem descobrint en la nostra exploració espiritual i patriòtica. I des de les regions, romàntiques si voleu, però serenes, que anem descobrint en l'ànima de la nostra Pàtria, nosaltres sentim el plaer inefable del compliment d'un deure de civilitat que ens dona fortitud

Heus ací lector, que ens presentem davant teu disposats a complir amb el deure que ens hem proposat, sempre i quan no ens retires el teu ajut, que en aquest cas haurà d'ésser tant com material, moral; d'encoratjament en la nostra labor.

Sons els primers en vore que açò que comencem a fer, és d'aspecte ben modest, però hem pensat que calia bastir l'edifici des dels fonaments i que si com esperem per a bé de la nostra terra, aquest redreçament del nostre esperit pairal segueix, aquest butlletí aniria creixent i complicant —com tot organisme superior— la seua estructura. Aleshores nosaltres seriem els primers a cedir el nostre lloc a persones més experimentades i solvents, dins del nostre moviment cultural. Ara, en aquestes hores de tanteig, hem volgut nosaltres, grup de joves que apenes si hem deixat de freqüentar el claustre de la nostra Universitat, lliurar aquesta petita lluita d'assaig. Del ressò que el nostre pensament trobe en vosaltres dependeix que aquest capoll que anem a sometre a cultiu, tinga una bella i duradera eclosió.

En avenços que hem donat a la premsa diària i periòdica hem dit ja quin era el nostre propòsit; sols demanem temps i la col·laboració de tots per a complir el promès. Aspirem a convertir la nostra fulla, en font informativa de la nostra vida cultural i artística i ensems en mig divulgador de tots els aspectes vius i històrics de la nostra pàtria. Per tal d'assolir-ho farem per dur a aquestes pàgines la veu de tots aquells conreadors autoritzats de les nostres coses.

Volem per últim dir dues paraules sobre la nostra posició envers els nuclis que en altres terres treballen en un sentit semblant al nostre. Dins del Regne ens sentim ger-

per a vèncer els obstacles que han acumulat els segles d'oblit, que tan perilloses fan les exploracions.

Tenim, en canvi com a recompensa, a part la nostra íntima satisfacció, la seguretat que aquest camí serà un jorn la via nacional de la raça tota, mena al compliment dels seus destins i car ço que resulta perillós és anar davant i abatre els obstacles.

Com a ratificació, doncs, de la fidelitat al nostre camí i de la seua continuïtat és una glòria per a nosaltres reproduir exàtament aquell històric editorial:

al lector...

mans per igual de tots els valencians, i a tots els reconcs de la nostra terra dirigirem la nostra atenció per igual.

A fora hem de fer constar l'unitat de llengua i esperit amb Mallorca, Catalunya i Rosselló. Som cinc milions d'ànimes les que parlem de una mateixa llengua i perxò defensarem sempre la necessitat d'arribar a un acord per a la unificació de les nostres diferències ortogràfiques, si bé defensarem amb major energia si cal, el nostre dret a emprar les nostres peculiaritats lingüístiques.

Tampoc oblidem que l'Estat de França, a l'Occitània, hi han onze milions que parlen la llengua d'oc tan similar a la nostra, i pel mateix també cap anllà anirà la nostra atenció i la nostra estima.

Així, doncs, als nostres compatriotes valencians procurarem informar-los de la nostra vida intel·lectual, i per a encoratjar-los amb l'exemple que ens donen els nostres germans d'altres terres, procurarem també que no desconeixen el més sortint de les activitats catalanes, mallorquines i occitanes. Com tampoc silenciarem els esforços que a altres terres de llengua vernacla en desgràcia, Basconia, Galícia, realitzen les noves generacions.

La història ens ha separat políticament i així haurà d'ésser sempre, mes per damunt de les fronteres la unitat de raça i de llengua ens ha de mantindre ben units. El nostre Jaume I nat a Montpeller, a les terres d'Oc, i comte de Barcelona ens va incorporar a nosaltres i a les belles illes baleàriques a un mon meravellós, l'hereu directe de la més pura llatinitat. La nissaga de l'esperit uneix avui setze milions d'homes al Migdia de França i al Llevant de la Península. Sapiam nosaltres situar-nos dins del deure que el present ressorgir històric ens demana.

balanç

ara fà un any

Heus ací lector que ara fà un any començava a publicar-se un nou periòdic.

Era aquest un periòdic petit, de tamany i de pàgines (només en contava quatre); estava fet per uns joves ardits que, aprofitant la coincidència amb el fet d'Almansa, llançaven al carrer un periòdic perquè defensara les seues conviccions valencianistes. Aquest periòdic es deia ACCIO VALENCIANA.

Els joves que el feien, tots universitaris, creien que la seua única pàtria era el País Valencià, que la seua única llengua era la

modalitat de la catalana (en un sentit ample, de llengua parlada a la Catalunya Estricta, a València i a Mallorca) que es diu valenciana. Volien, a més a més, fer un periòdic modern, que tractara de temes de cultura, de tot el que huí interessa a un home intel·ligent. Això és el que volien fer. Això és el que han fet. I el seu intent ha reeixit.

En mirar huí cap enrera —després d'un any de cursa— els qui fem ACCIO VALENCIANA tenim la satisfacció de creure —crec que amb raó— que hem acomplert amb el nostre deure de ciutadans conscients i de patriotes valencians. Durant el transcurs de l'any, la nostra actuació ha estat discutida, però —afortunadament— no ens han rebut amb indiferència.

Per això hui —en complir-se el nostre primer any de vida— volem fer una relació breu —una mena de balanç— dels afers en els quals hem intervingut.

ACCIO VALENCIANA va fer una enquesta a distingides i eminents personalitats de la Catalunya estricta, de València i de Mallorca sobre la qüestió de la creació d'una acadèmia de la llengua que parlem tots. Personalitats com En Sanchis Sivera, En Lluís Revest, el P. Lluís Fullana, En Pompeu Fabra, En Jaume Bofill, Mossèn Antoni M.ª Alcover, etc. ens honoraren amb la seua resposta a les nostres preguntes.

Sobre la qüestió —tan vital per a nosaltres— de la valencianització de la Universitat, ACCIO VALENCIANA —el pensament de la qual en aquest assumpte és ja ben conegut— volgué conèixer el dels catedràtics de les nostres Facultats. Els de la de Filosofia i Lletres, respongueren cordialment a les nostres preguntes. No va estar el mateix amb els de Dret, els quals no ens honoraren contestant-nos.

A causa d'un article d' ACCIO VALENCIANA, a la Biblioteca de la Facultat de Filosofia i Lletres es compraren molts llibres que feien falta.

L'Associació de la qual són òrgan —l'ACCIO CULTURAL VALENCIANA— ha començat la seua reorganització i està preparant uns campaments de vacances que si Déu vol es celebraran a Alacant i Castelló a l'estiu vinent. Per acomplir aquest fi del millor mōde, es va federar amb Palestra, la prestigiosa entitat catalana, i amb l'Associació per la cultura de Mallorca. El primer acte d'aquesta federació va ésser el campament de Germanor Catalana que es va celebrar els tres primers dies de novembre al Pla de la Garga. Cinc companys nostres hi assistiren en representació nostra.

ACCIO CULTURAL VALENCIANA organitzà, també, un curset de confències sobre Dret Valencià, a càrrec del nostre company Joan Beneyto. Aquestes conferències venen d'acabar.

També, i durant l'actuació de la censura, vàrem ésser honorats amb la supressió d'un article —l'editorial del número 17— i amb la mutilació d'altres.

Aquesta és, doncs, la nostra actuació en el nostre primer any de vida. Hem fet un periòdic modern, cultural i ferm valencianista. Parlem de llibres, de nacionalisme valencià, de música, de pintura, d'cultura física, fins de cinema (es necessita ésser folls per a escriure de cinema, en valencià!, que deien de nosaltres els *cults* redactors d'un periòdic local). Hem fet un periòdic que ha adquirit el seu nom, ben respectat als centres de cultura de la nostra Nació. Hem fet una Associació que serà el lligam de tots els valencianistes dels diversos partits polítics, ensems que treballarà per el nostre millorament físicament i intel·lectualment. Ja hi veus, doncs, valencià que em llegeixes, el que nosaltres hem fet en aquest primer any de vida.

f. carreres i de calatayud

València i abril 1931.

**les estridències polítiques
són efímeres.
la veritat i els principis nacionalistes
son indestructibles.**

assaigs valencians

la pèrdua del pols

El fet d'Almansa és la causa immediata, generadora, de l'esborrament dels darrers símptomes de valenciania a les nostres institucions de govern. Més seria una mica precipitat concloure que fins aquest moment l'esperit valencià havia estat ben despert i que sols els decrets de Felip V l'havien ferit de mort.

No vullgam enganyar-nos, car no ens serviria de res. Millor serà plantejar-nos amb tota la seua cruesa el fet autèntic de la devallada del nostre sentiment nacional, en les seues dues direccions: pèrdua del sentit racial, donant-se a tota mena de mesticjatges, pèrdua del sentit de la cohesió espiritual amb els compatriotes d'altres regions.

*
* *

El primer símptoma d'aquesta crisi de caràcter potser cal cercar-lo a començaments del segle XV. En 1410, amb la mort de Martí l'Humà, la Casa Catalana que regia els destins de la Corona d'Aragó, esgotà la seua successió directa. I que passà aleshores? Un fet de ben tristes conseqüències i que n'anunciava d'altres més greus encara. A Casp hom pogué veure els representants d'Aragó i València units contra Catalunya, per tal d'imposar una solució castellana, en un Estat la majoria dels components del qual eren de nació distinta a d'aquella a que pertanyia la nova dinastia. El trist paper de València fon passar-se'n al grup castellanitzant aragonès, en contra dels seus germans de llengua i de raça. Els valencians havien perdut ja el pols nacional, i sens ell no sabriem defensar-nos ja tampoc de la lenta invasió castellana.

Al comeng, el canvi de pilot hom no el notà a la nau de l'Estat. València assolí en aquest segle XV la seua màxima puixança material i fruit d'ella fon també el màxim esplendor de les lletres i les arts valencianes.

Però les situacions de prosperitat econòmica exposades estàn a tota mena de perills, i difícilment hom recupera ço que amb elles se'n va si manca l'intim ressort patriòtic. I després del anys ruïnoses de guerra civil de la Germania, hom pogué assistir a una mutació rapidíssima: la nostra llengua limitada a

les manifestacions de la vida privada i administrativa; la nostra cultura, i les nostres classes directores expressant-se en una llengua forastera.

I amb el tps s'anà empitjorant; posats a viure atents a les veus de fora les nostres coses foren negligides, la defensa de les nostres lleis cada volta més tèbia, la submissió al poder central cada volta menys discutida.

Així poguerem arribar a la vergonya màxima en temps de Felip IV; quan davant de la brutal agressió del comte duc d'Olivares les dues parts més vives de les nacionalitats peninsulars d'Orient i d'Occident —Catalunya i Portugal— prengueren les armes, poguerem veure tropes valencianes marxant contra els seus germans de Catalunya la causa dels quals era la de tots dos. Podia arribar-se ja a una major inconsciència sobre el propi peure?

*
* *

No ens fem, doncs, massa il·lusions sobre l'impuls que mogué a València a prendre partit pel primer Carles III front a Felip VI! Ben poc degué entrar en això, l'estima per pròpia racialitat! Perquè sinó és València l'únic estat de l'antiga Corona d'Aragó que no es preocupà de salvar el seu dret foral? Perquè tot el Regne, exceptuant entre els honrosos exemples els de Xàtiva, Alacant i Dènia, s'entregà en mans del Borbón sense cap protesta?

Abans que València perguera la seua autonomia, havia desaparegut el sentiment que podia fer d'aquesta una fina eina de perfeccionament. Avui, doncs, si volem no fer estèril la nova autonomia que s'albira, devem treballar per una previa i profunda valencianització de la nostra terra.

e. g. nadal

València, abril, 1931.

Post scriptum: al meu article anterior, dins d'aquest cicle, *Reflexions a l'entorn d'un mapa*, una errada em fà dir que fon al segle XIV que Requena i Villena s'incorporaren a nosaltres, quan fon al segle XIX; desfent així tota la nostra argumentació. E. G. N.

desfeta i esperança

El dia 25 d'abril farà 224 anys que les restes de la institució valenciana de nacionalistes armats va ésser derrotada als camps fronterencs d'Almansa per les institucions similars hispano-franceses, amb el pretext d'una guerra de successió monàrquica al tron espanyol. Són fets històrics.

Aquesta derrota va ésser la consumació de la immoralitat, dels egoismes, del banderisme polític, i de la incultura, que responen a un estat de depressió nacional el resultat del qual seria el canibalisme més ferotge si una nova presió no restablira en part, malgrat poder ésser estranya, com en el nostre cas, la virtut de l'equilibri que correspon al principi d'autoritat.

Però barata que aconseguix un poble des-nacionalitzat aquesta ajuda!...

Nosaltres la conseguirem barata la dissolució de la institució nacional armada, abolicció del nostre Dret, postergació de la nostra Senyera, persecució de la nostra llengua, desfigurament de la nostra història, foment de l'anal-

fabetisme, absorció de la riquesa, depravació de les costums, destrucció i incendi de les ciutats, com Xàtiva, Alcoi, Dènia, Vilareial...

A més a més, una torrentada de funcionaris castellans es desfermà des de la erma planícia de l'oest sobre la fecunda terra valenciana portant complet tot el seu exòtic bagatge de castellanitat.

En canvi els valencians podien, també, per *magnanimitat* del rei castellà, ocupar càrrecs públics a Castella sense *altra limitació* que renegar de les essències de la seua pàtria valenciana.

Tot això ha impossibilitat que els valencians poguerem viure segons el nostre ritme valencià i ha produït el nostre endarreriment material.

Però ausades que cap força humana no podrà deturar un dia la resolta voluntat dels valencians a reivindicar el dret de la seua Pàtria.

Que el record del darrer valencià mort per València a la batalla d'Almansa serveixca de exemple a tots els bons valencians.

victor major

comentaris intrascendents

la galeria dels reis de valència

La Diputació del Regne de València, seguint la seua tradició més democràtica que dinàstica, en decorar els murs de les seues sales, preferí fer-ho amb una reproducció d'una sessió de Corts que no amb la sèrie iconogràfica dels Reis de València. Emperò, al seu Palau, sinó per la voluntat dels amos precisament, el cas és que, finalment, vingueren els Reis. El Palau del Raval (del Ralhal, dit del Reial) propietat dels Monarques, fon assolat i així els retrats reials que hi eren passaren a la Casa de la Generalitat.

El Govern espanyol decretà l'instal·lació de l'Audiència Territorial a aquest edifici, i els jutges col·locaren la meitat dels quadros (des de Jaume I a Carles I) a la Sala Daurada, i l'altra meitat, amb una frescura polar, se l'endugué el President de l'Audiència a les seues habitacions particulars. Darrerament l'edifici construït per a Duana ha deixat d'ésser Fàbrica de Tabacs per a esdevindre Palau de Justícia i els retrats dels reis han passat a guarnir les parets del mesquí edifici actual de la Diputació *Provincial* junt amb les nombroses obres d'art que li trameteren els artistes tan encertadament subvencionats a Roma.

Vilanova cregué (1) que aquesta sèrie era deguda al pinzell d'Esteve March, i Tormo (2) no ho denega. Entre els nous figura un, el d'Isabel II, obra de Vicent López (3), i ningú d'ells és cap de meravella i el seu valor més que estètic és històric.

Segurament tornaran definitivament a la Generalitat, ja reconstruïda, a l'ensems que les obres d'art aniran a parar a una de les sales del Museu que s'acabaràn quan les Corporacions opinen que ja ha aplegat l'hora de decidir-se a donar-les l'últim retoc que des de fà tant de temps els falta.

La visió d'aquesta galeria dels retrats dels reis de València ens ha suggerit alguns comentaris que publiquem, tot i fent la salvetat de que no teneñ cap de pretensió.

Primerament: la Galeria és incompleta. Falta l'Arxiduc, el primer Carles III, que fon autèntic rei de València, puix fon coronat i a més a més jurà els furs. Falta també Lluís I, que regnaria pocs mesos però que, evidentment, regnà. Falta, a més a més, Josep I que si fon rei intrús no ho fon menys Felip V i si darrerament regnaven a Espanya els Borbons i no els Bonaparts éra només gràcies a Waterloo. Assenyalarem també, encara que no considerant-lo com a *falta* l'omissió voluntària de la República del 73.

La sèrie, a més a més, és inexacta, car irrefutablement no té dret a figurar-hi, com figura, la Reina Maria Cristina, ja que, simplement, fon Reina regent.

La numeració dels reis presenta un defecte pintoresc però incorregible. De *Adefonsus III* passa a *Alfonso XII*, de *Ferdinandus II* a *Fernando VI*. La llista dels Felips comença pel número II i la relació de les Isabels principia i acaba pel II.

Finalment, la llengua que parlaven els reis de la primera sèrie, i que continuen parlant els que foren súbdits dels de la segona, ha estat completament postergada. Als de la primera s'escriu en llatí i a la dels altres en castellà.

Hem fet tots aquests comentaris amb la seguretad de que no seran —probablement no podran ésser— atesos per la Diputació i pels seus Presidents que vis a vis dels reis hi són retratats. Comprenim que veritablement tinga la Corporació la seua atenció captada per assumptes de major transcendència, ja que

les lletres

revista de llibres

informació literària

“baronies de pinós i de mataplana” (1)

Hui, llegidor, no llance les campanes al vol per tractar-se d'un llibre d'història del país valencià. Dissortadament no contem en la nostra bibliografia estricta aquesta obra, aquest immens treball de recerca històrica que t'oferim ací i que's refereix a homes, fets i coses del Principat català. Però tot i referint-nos a l'història catalana medieval hem d'entendre que també a les obres que tracten de la Catalunya estricta hi ha —i ¿cóm no?— punts força interessants per al nostre Regne. Cal parlar, doncs, d'aquest primer volum que mossen Serra i Vilaró ha tret ara a llum dins la Biblioteca Balmes, que s'ha honorat en premiar aquesta obra, estampada curósament a les premses tarragonines. I cal parlar al públic valencià d'aquest llibre per dues raons: per ésser d'història catalana i per ésser un bon exemple que des d'aquestes pàgines de ACCIO oferim als nostres préveres i notaris, erudits i mestres d'ensenyament, a totes aquelles persones que en tenir consciència del passat valencià i essent rectors i directors dels pobles, viles i vilatges valencians tinguen a la mà arxius parroquials, de protocols, municipals, comarcals en una paraula.

Les persones dedicades a l'art, a l'història o a l'arqueologia, pots'er en parlar de Mn. Serra i Vilaró, esperarien ara una d'aquestes obres de prehistòria o d'arqueologia amb les quals l'autor, té guanyat fa anys un lloc sobressortint en el món cult. I en veritat mossen Serra i Vilaró donarà aviat altres obres d'aquell caient, les quals no trigaran gaire a ésser admirades pels erudits, però hui no és d'aquesta mena d'estudis el llibre que l'autor esmentat ha donat a llum; hui és el resultat, el producte, de molts anys de treball als arxius comarcals de Bagà i de la Pobla de Lillet; hui és un llibre per als medievistes, per als diplomatistes i biògrafs, per als historiadors de la cultura i de l'economia i de tota la vida interna de les terres catalanes. Si disposarem de prou lloc, esbrinariem tot el contingut de l'obra admirable que ara oferim al nostre públic, però hem d'acontentar-nos en dir breument el que ha fet l'autor, que no ha estat altra cosa que buidar els arxius de Bagà i de Lillet en aquestes pàgines, ordenant llurs materials i traent dels vells papers i pergamins moltes pàgines d'història viva, en vesar els tresors documentals d'aquelles diposits en aquestes fulles; i d'elles ixen els preus dels notaris, les filigranes dels papers, les taules dels manuals dels arxius esmentats, les genealogies dels barons de Pinós; Mataplana i altres nobles i cavallers de la terra, els Gal-

cerans de Pinós i els Peres Galcerans, algú dels quals assistí, a terres de València, a les guèrres de Pere IV d'Aragó contra Castella, en aquells dies, en que València pogué reixir en la seua catalanitat, dies del Pere II de la valenciana història, qui va encarnar un dels moments de més relleu en el desenrotllament de la vida de la capital i regne valentins...; d'aquestes pàgines esmentades surten també els senyors de Lillet, els Hucs de Mataplana i els Rogers de Pallars, els Pons de Lillet i de Santa Pau. I passen davant nostre les bregues entre les cases de Cardona i de Foix, els processos o presons dels barons, llurs missatges, llurs testaments, etc., etc. I ens són molt interessants les notícies del Pere III Galceran de Pinós «qui era en l'estol del senyor rei de Aragó en Regne de València»...

A les terres valencianes del nord ja ha estat començada aquesta tasca d'escorcollar arxius comarcals per savis préveres, entre els quals sempre hi serà la memoria de mossen Betí; però cal intensificar aquella mampresa i sobre tot cal que el dia en que un organisme públic, en encarnar la personalitat històrica valenciana, vullga afavorir al nostre Centre de Cultura, (que ha d'ésser el futur Institut d'estudis catalans a València), pugui aquest subvencionar i pensionar als nostres arxiviers, rectors, mestres, vicaris i qualsevulla persones cultes, per a que escorcollen els arxius de les diferents comarques del Regne i puguen realitzar tasques com aquesta que Mossen Serra i Vilaró ha dut a cap en bé del coneiximent de la grandesa del passat de les terres catalanes.

Ara, aquest volum sobre les Baronies de Pinós i de Mataplana ens permet conèixer la vida més interna d'aquestes contrades, les funcions dels consols de Bagà, llurs relacions amb els senyors, tots els actes de la vida de la vila, preus, lloguers, pagaments i censals, inventaris casolans i milers de notícies força interessants. Surt davant nostre Bernat II Galceran de Pinós qui passà a Sardenya al servei del Rei de Sicília, i el prestege de 8.000 sous que li fa la universitat de Bagà és assegurat amb els llocs d'Alcocer i de Ibrafal, de la vall de Concentaina en el nostre Regne de València...

Aquesta tasca feta per l'Autor és feixuga a més poder. Del segle XV trobariem un munt de notícies desconegudes tan bon punt obrirem les pàgines del volum; les rendes de les baronies, noms del llocs, data i nom dels arrendadors, preus en florins i llurs equivalences en lliures, sous i diners, i àdhuc trobem un lloc que redituava un pacífic, la equivalença del qual es fixa en una lliura.

Ens resulta impossible seguir fulla a fulla aquesta obra esplendent car arriba fins al segle XIX, es a dir, fins a l'època de la qual hi resten papers i records als arxius esmentats, el contingut dels quals, roman ara estotjat dins d'aquest volum que hui enriqueix la historiografia catalana del Principat, amb gran preu i amb tan fonda valor que be pot aquesta honorar-se en comptar, des d'ara, aquest llibre teixit en el silenci dels arxius de

* Agustí Esclasans...

el gran poeta nostre, anuncia la publicació de la seua novel·la *Victor o la rosa dels vents*, presentada al premi Crexells. Hom diu que aquesta serà la primera novel·la catalana surrealista cent per cent.

* Rosa dels vents...

és, també, el títol de la darrera obra que Carles Salvador, l'altíssim poeta valencià, va publicar fa ja uns mesos. Ha aconseguit un gran èxit de venda.

* Les obres completes de Maragall...

van publicant-se amb regularitat. A hores d'ara ja s'han publicat quasi tres sèries, caduna de quatre volums. Tothom que vullga conèixer ben bé la nostra literatura no deu deixar d'adquirir les obres del més gran poeta dels temps moderns de la nostra Nació.

* Nostra Novel·la...

continua publicant números plens d'interès.

* Dins de poc...

apareixerán *Quaderns d'Acció*, reculls d'articles publicats a la nostra revista. El primer serà el «Manifest valencianista», per Nicolau Primitiu. El segon «El règim del treball a la València del segle XVI», per Joan Beneyto.

* A Manresa...

ha sortit recentment «Ara» revista de la joventut manresana. Tracta d'art i de literatura i està orientada en un sentit modern.

feixisme, socialisme,

democràcia:

tres solucions nacionalistes

en els països forts,

tres solucions disolvents

en els països mesells.

les baronies de Pinós i de Mataplana, allí on d'un estatge ple de pols i d'oblit l'autor ha sabut fer un jardí encatífat de perfumades roses, car veritablement trobem en una obra com aquesta un pomell d'interessantíssimes notes de la vida interna d'aquells trossos de terra catalana. I ara esperem el llibre segon, del qual podem dir que hem vist—particular distinció que agraïm— milers de paperets que un cap ordenades i tretes a llum, faran l'obra més interessant dels nostres temps per a l'història econòmica de les terres de la corona de Aragó. Déu vullga permetre'ns fruir-la aviat.

f. mateu i llopis

Director de la Biblioteca Provincial de Tarragona

aquests, malgrat i tot el seu caràcter *històrico-sentimental* no passen d'ésser *peccata minuta*.

carles martí

(1) «Guia Artística», pág. 79.

(2) «Las viejas series icónicas de los Reyes de España», pág. 152.

(3) «España. Guías Regionales, Calpe. Levante», pág. 129.

(1) Investigació als seus arxius par Joan Serra i Vilaró. Pvre. Biblioteca Balmes. Barcelona. 1930. Llibre primer. 536 pág. 25x17 m.

les arts

assaig I

a l'entorn de la pintura

Si forem al bell mig d'una cambra de vastes proporcions carent en absolut de llum, ens seria impossible determinar en cas de que caminàrem, la direcció de la nostra marxa. Podria ben bé ocórrer que estiguérem donant voltes i voltes i creguérem que anàvem seguint una impecable línia dreta.

Altra cosa seria si al nostre camp visual apareguera un punt lumínic fix en el que refermar i relacionar la constància del nostre caminar en una direcció.

Tanmateix si esguardem solament la evolució de qualsevol pintor actual nostre amb l'ànim de trobar un principi evolutiu açò és un estat d'ideari a complir, persistent al través del temps i les personalitats, ens sentirem com a la cambra fosca esmentada, ja que ell sol, la seua obra sola, per ésser personal, aïllada, serà com un punt, impossibilitat de determinar res més que el seu moviment però no mai la direcció d'aquest en relació al fet històric de la pintura. El progrés, l'evolució d'un artista pot ésser o no conseqüent amb el moviment artístic que ha determinat l'evolució actual de la pintura, això és, el principi evolutiu, mai tindrem la certesa d'haver donat amb ell en el cas dit. La feina que ens escau en aquesta recerca, es refermar el coneixement de l'autor modern en un segon pintor allunyat a l'història i en el qual es puga emparentar i vore llavors l'evolució ocorreguda de l'un a l'altre. Si després fem amb aquest segon pintor la mateixa comparança relacionant-lo amb un tercer més llunyà i aquest tercer amb un quart i així successivament en un llarg període de l'història, podrem fer una concadenació de grans personalitats artístiques que vindran a ésser com els avantpassats del pintor actual.

Si una vegada fet això abarquem amb un ample esguard aquesta cadena ens en adonarem de que la pintura occidental ha so-

fert una curiosa i persistent evolució des dels primitius fins a l'impressionisme. Es aquesta, com diu Wolffling, el predomini de l'ideal pintoresc sobre el dibuixístic, açò és, una evolució per la qual la línia, ideal dibuixístic, va ésser substituïda pel color, ideal pintoresc, que enterboleix aquella en marxa progressiva fins a l'impressionisme. Van Eyk, Dureró, Franz Hals, a l'esfera germànica. Fra' Angelic, Botticelli, Rafael, Ticià, a Itàlia. Entre nosaltres Dalmau, Joanes, Ribera. Al cim de la tendència hi trobem a Goya que irradia tota la seua genialitat per damunt de Courbet a l'impressionisme.

Esguardem la pintura d'aquests mestres i les valors d'entremig i es vorà amb diafanitat la tendència que ha dominat a la pintura occidental (1). Es als primitius com si entre l'esguardador i la naturalesa interposara un cristall biconcav i després en els casos següents es fera el mateix, amb un de plànols paral·lels que s'anara enterbolint poc a poc fins a perdre's la noció de les formes. El pas del cristall biconcav al plà és el bot major, és el punt de bifurcació on s'orienta definitivament envers l'ideal que havia de tindre més tard la suprema realització a l'impressionisme.

Mes com a tot procés evolutiu natural les formes que s'imposen no són les úniques que es produeixen, hi han tendències que per carèixer de possibilitats d'adaptació al mig resten a la foscor fins a ésser eliminades.

Podríem imaginar al conjunt històric de la pintura com un arbre. Te soca, una branca central a l'entorn de la qual naixen branques secundàries les quals no se desenrotllen bastant, perquè al moment de llur aparició no tenien condicions suficients de viabilitat. En canvi la branca central creixé fins esgotar les seues possibilitats. Aquesta branca és la que ha acabat son desenrotllament a l'im-

exposició d'art

El 28 de març va ésser inaugurada, al consabut saló de l'Ateneu Mercantil de València, una exposició d'art, en minúscula. Cinc joves artistes s'han reunit per a donar una detonant batalla d'art, sense arribar a la nota de màxim, *atreuiment*, com diria qualsevol *venerable ancià*. El procediment de quasi totes les obres exposades sol ésser el de l'*aerograph*, avui de moda. No deixent d'haver-hi algunes altres a l'oli o al carbó.

L'espectador desapassionat s'hi troba davant d'unes obres que ha d'estudiar detingudament per a treure-li la demostració de l'*agrupament* que indica el catàleg. Quelcom molt semblant a un *trenca-caps*, cosa que els de dretes prenen quasi, quasi, com un insult a la seua sensibilitat artística, i els d'esquenes com un mínim de concessions al modernisme.

Entre els expositors es poden bé repartir tots els *ismes* del nostre temps. Sense por es pot parlar d'Armando i Bauset, com a futuristes, d'Espert, com a cubista i fins de Campo com a surrealista. Particularment creguem que es tracta d'uns boníssims cartellistes que ens han donat unes quantes notes harmòniques de línia i de color molt lloables sense excepció. No creguem que calga per a d'açò cap assumpte, encara que aquest siga tan interessant i ben resolt com l'assenyalat amb el número 18, d'Espert, magnífica impressió del ritme de ball, i el número 13 de Bauset, una petita disecció de la *vanitat*.

De totes les obres exposades, destaca la de *Ruperto*, que presenta cinc obres —dues d'elles fora de programa— sense títol ni argument apreciable. L'encert de les seues obres s'acosta més que altres a la emoció pura d'art. Són unes magnífiques harmonies de volums línies i color. Es estrany que no s'hagen venut les obres que presenta plenes d'un alt valor decoratiu.

a. igual i úbeda

pressionisme i degut sens dubte a la potencialitat absorbent seua és pel que les altres branques de la pintura no han pogut desenrotllar-se. L'ideal insospitat per aquells que l'iniciaren va gaudir de realització però esgotà el camí: la branca havia arribat al seu màxim desenrotllament i no tenia mes possibilitats.

El camí sembla, doncs, clar: Cercar aquestes branques no desenrotllades de la pintura i conrear-les. Més se'm podrà argumentar: Que es guanya si aquestes tendències varen sucumbir per manca de viabilitat? Tot art que es recolze en elles estarà destinat a sucumbir per la falta congènita de la seua tècnica. Però és el cas que el que fon en la antiguitat no viable pot ésser-ho ara per la total variació del mig en que l'art se desenrotlla. Més la recerca d'aquesta possible viabilitat crec que no cap en els límits ja excelsius d'aquest article. Reserveu-ho, doncs, per al propvenent.

f. escriba i cantos

(1) Als dos gravats, fragments de quadros de Botticelli (A) Greco (B) s'hi veu clarament l'evolució del sentit línia petentíssim al primer, debilitat al Greco inexistent en el difuminat de qualsevol mestre impressionista. Sols esguardant les mans la manera com han estat resoltes en cadascú dels casos s'aclearix el concete de la transformació de l'ideal pictòric.

l'estudiant i l'esport

A hores d'ara afortunadament, ja queden molts pocs exemplars d'aquell tipus d'estudiant que tan comú era al segle passat; era aquell estudiant que només es preocupava de divertir-se, però aquesta diversió era només en el sentit de fer una atzagaiada per la ciutat; de fer el que aci en diuen «sales»: menjar i beure, no estudiar i anar al teatre a fer el barbre únicament. No es preocupaven de res més. Ni conferències, ni cursos d'especialitats de la carrera que cursaven, ni, tan sisquera, els interessaven els esports.

Hom deia, hui, afortunadament, açò ha desaparegut. Generalment els estudiants no són ja així; ja els interessaven més les coses culturals, ja practiquen intènsament els esports i fins i tot intervenen activament en política.

De totes aquestes activitats estudiantils només volem fer remarcar hui l'importància que per al jove té la pràctica de l'esport. Practicat d'una manera normal, només per el pur plaer de practicar-lo sense que ell l'absorvixca d'un tal mode que ja ninguna altra cosa l'interessa, és quelcom imprescindible a la vida d'un estudiant. Aleshores, quan encara s'està format, la pràctica de l'esport el fa fort i àgil i apte per a acarar-se amb les asprors de la vida.

A totes les Universitats del món se li ha concedit a aquest problema l'importància que mereix. A totes les Universitats hi tenen, en gran nombre, camps de futbol, de rugby, de tennis, de basket-ball, de golf, etc. Tots els esports tenen el seu adequat conreu. Tanta importància com a l'educació intel·lectual se li dona a l'educació física.

Però a les Universitats ibèriques no ocorre el mateix que a la resta del món. La Universitat no és aci només que un lloc on hom va diàriament a donar unes classes i a aprovar a la fi del curs unes assignatures. Es només una «casa» on hom ha d'aprovar unes assignatures per a aconseguir un títol. No és un lloc de formació d'esperit i de cos. Per això aci a penes es preocupa hom del cultiu dels esports.

Sobretot, i en el cas concret de la universitat valenciana que és la que més ens interessa, l'esportivitat no existix. Llevat d'uns quants partits de futbol i d'hokey que es juguen a l'any no hi ha res més. Ningú practica els esports ni es preocupa d'ells.

I açò té una causa principal i és la manca de mitjans que per a conrear-los hi existix. No n'hi han camps on els estudiants puguin amb comoditat practicar els esports, on gaudixquen de tot el que necessiten per a que els seus cossos donen el adquat rendiment. Amb bones instal·lacions de duxes, de massatges, etc. Amb entrenadors baix l'encertada direcció dels quals es desenvolupa la seua activitat física. Tot açò no interessa aci.

Ni tan sisquera l'excursionisme és practicat. A uns altres llocs aneu els diumenges al matí a les estacions i voreu sortir de la ciutat gran quantitat de joves d'ambdós sexes que se'n van a passar la festa al camp. Que van a recórrer el país. A conèixer-lo. Si aci aneu a les estacions els diumenges al matí hi voreu una solitud desconhortadora. Ningú fa excursionisme i, molt menys, «camping».

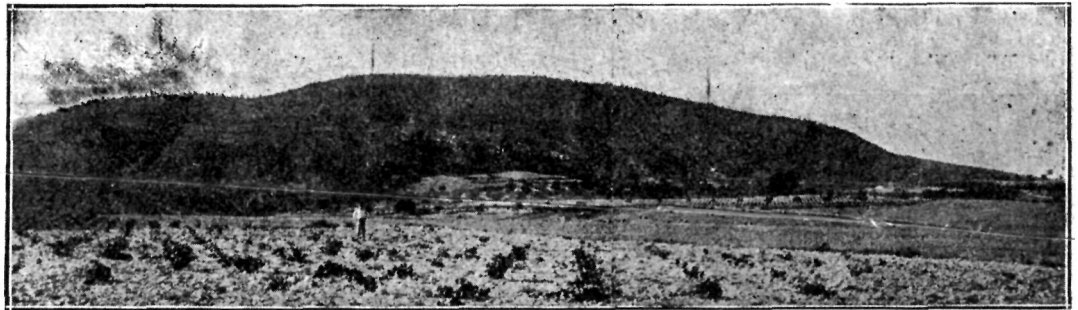
I si la pràctica dels altres esports ens interessa força per a l'educació del cos de l'estudiant, aquest de l'excursionisme ens interessa molt més, ja que ell, amb el seu adequat complement que és el «camping», és quelcom que nosaltres, nacionalistes valencians, no podem oblidar de cap mena en la tasca per al redreçament de la nostra consciència col·lectiva.

excursionisme

paisatges valencians

la frontera

Sembla avinent, ara que l'ACCIO CULTURAL VALENCIANA es disposa a establir entre nosaltres el conreu del *camping*, parlar del primer assaig d'aquesta nova manera de vida a l'aire lliure, que fa tres estius realitzem els col·laboradors del Servei d'Investigació Prehistòrica de la Diputació de València, que entenem en les excavacions del poblat ibèric de *La Bastida*.

A 700 metres sobre el nivell de la mar, al cim d'una muntanya plena de pins, hi són les restes d'una vella població destruïda pels romans al segle III abans de J. C. Es aci on el Servei de Prehistòria realitza els seus escorcolls cada estiu; hom planta una tenda, hom passa deu hores diàries a ple sol, sota els pins, al recer de la lona, gaudint de la maravellosa

La Bastida s'aixeca en aquests plans com una gran frontera natural —d'ací son nom— tallant amb el seu esperó de gran nau anclada, el camí que mena a les terres baixes del Regne: a Ponent la conca del Cànyoles amb el Plà de les Alcuses, qui per Vallada, Montesa i Alcúdia, duu a Xàtiva, en suau descens. Es el pas natural seguit per totes les invasions de la Meseta, i pel que avui rutllen encara, sobre vies

de ferro o quitanades, els vehicles polsosos que ens venen de la estepa central.

A Llevant tenim la vall dels Alforins que pels Cabeços d'Ontenient mena a la vall d'Albaida. Camí secundari que serveix per a comunicar el nuc de la Mariola amb la Manxa.

✻ ✻

Bell paratge aquest, el de la plana que neix

visió del Plà de les Alcuses, albirant al lluny el nucli urbà de Font de la Figuera, el darrer poble de la nostra llengua a d'aquest extrem sw. de la nostra terra, llandant ja amb la Manxa.

Per darrere de La Font, com teló de fons d'aquesta magnífica escenografia, la Serra de la Mariaga ens barra la visió de més allunyats horitzons; sols una petita depressió a la dreta, i aprofitant-la, una carretera d'un blanc enlluernador al migdia, puja treballósament en zigzag. Heus aci el Port d'Almansa per on dia baixaren gents estrangeres, que entren a sac en les nostres riqueses i en les nostres llibertats.

als peus de Font de la Figuera, ja encetat des de l'estiu darrer per més d'un jove paisatgista valencià.

On conviuen completant-se testimonis arqueològics dels nostres aborígens, junt al record de les gestes dels nostres segles de llibertat, i on l'ull frueix d'una austera simfonia de llum mentre l'oït ens duu el testimoni confortant, de com la nostra llengua és parlada lliure de màcules i defalliments.

e. g. n.

València, abril de 1931.

(Gravats del Servei d'Investigació Prehistòrica de l'Excma. Diputació de València).

Fent excursionisme es coneix el país i açò és quelcom imprescindible. Com podrem parlar nosaltres del nostre país, de les seues bel·leses, com podrem estimar-lo ben bé, si no el coneixem?

Es precis que tots els esports troben a aci

a la nostra ciutat, i a tot el regne, un adequat cultiu. S'ha de pensar que ni el futbol, ni l'hokey, ni el tennis, etc., etc. són un espectacle com el teatre, per exemple. Es per

(passa a la pág. 8)

el cinema i la música

comentaris cinematogràfics

“enteramente hablado en español”

D'algún temps ençà els rètols anunciadors de les pel·lícules ens venen colpit els ulls amb eixa frase: *entièrement hablado en español*, que preten ésser una *reclame*, un mode d'atraure més gent al cinema i que, precisament, per a aquells qui tenen un bon gust cinematogràfic representa tot el contrari: és el que fa presumir que una cinta serà roïn i ensopidora.

Des de que començaren a fer-se pel·lícules sonores i parlades, que els bons amants del cinema, freqüentem molt menys els cines. I açò no per enemiga contra aquesta nova forma dels films, sinó perquè la qualitat d'aquests ha baixat d'una tal manera, que si hom s'atreuix a anar a vore qualsevol d'eixos films, d'un director desconegut i amb uns actors de teatre, o que han estat campions d'algun esport, ix renegant del cinema parlat, del cinema d'inventiva, de l'empresa que projecta una cinta semblant i promet no tornar més a vore una cinta *enteramente hablada en español*.

tistes màxims a José Crespo, a Félix de Pomés (que serà tot l'internacional d'esgrima, de fútbol, de boxa, que vullguen, però que en cinema no passa d'ésser un mediocre aficionat), la Carmen Larrabeiti i el seu marit (no sé quin dels dos és pitjor) i alguns per l'estil.

Alguns dels antics grans artistes del cinema —Buster Keaton, Laurel and Hardy, Harold Lloyd— fan films en dos o tres idiomes. Resultat: que cap d'ells el parlen correctament i que la gràcia, que en el cas concret dels esmentats, devien aconseguir pel seu art, l'aconseguixen amb el seu defectuós parlar.

No fa gaire temps, en parlar dels films *hablados en español*, de Buster Keaton, deia un escriptor que era molt natural que haguera baixat de forma, ja que si dient *mocho*, *señoga*, etc. feia gràcia, era inútil el trencar-se el cap cercant situacions i trucs còmics. Això és la realitat. Només hi ha que vore la distància enorme que existeix entre *El Comparsa* i *De frente marchen*, posem per exemple.

En començar-se a filmar pel·lícules en l'idioma d'Espanya, que les cases productores ianquis s'han emportat a la major part dels actors que als escenaris espanyols hi treballaven. Han aprofitat, també, molts aspirants a artistes que en els temps del mut no havien aconseguit passar d'extres o que, després de fer un paper d'alguna importància, havien obtingut un tal èxit que ja mai més no'ls tornaren a cridar; tal és el cas de José Crespo, emprat en la filmació de *Vengança* i que en acabar aquell film va anar rodant d'estudi en estudi sense trobar treball, fins que arribaren les pel·lícules parlades i amb elles la necessitat d'actors que parlaren un espanyol correcte. Aleshores, José Crespo, sempre un mediocre comediant, pujà a la categoria d'estel.

Cap dels nous actors de cinema ha sobreixit. El cinema en espanyol té com a ar-

Unicament, i en la darrera cinta presentada a la nostra ciutat de les *enteramente hablada...*, etc., un actor ha sobreixit per damunt de la massa anònima de comparses i mals actors teatrals: Juan de Landa, el Butch, d'*El presidí*, que d'aquest rol dona una bona versió. Es l'únic que no desmereix d'aquells Wallace i Noah Beery, d'aquells Louis Wolheim, d'aquells Geore Bancroft i Fred Kohler, que abans teníem la sort de vore.

No ens ha quedat res. Ni directors. Pel·lícules de King Vidor, de Fred Niblo, de Sternberg, d'Ernst Lubitsch, de Borzage, etc., no fan parlades en espanyol. Aquests directors només treballen per al món de parla anglesa i és parlades en aquesta llengua com nosaltres sentim les seues produccions d'ara.

f. c. i de c.

música valenciana a anglaterra

Me demanen els redactors de «Accio Valenciana» impressions de la nostra música a Anglaterra i oferta per la cantatriu ben estimada Carme Andújar-Chavarri i per mi. Ja es compren que no sabria, el que sotscriu, dir-ne massa.

Fon primérament en la gran Sala de Concerts de Bournemouth (l'orquestra de la qual dirigeix molt be sir Dan Godfrey); després a la simpàtica «Princes Hall» de Londres, a la Facultat de les Arts, a la Sala Granville, a la Fincheley... etc., on davant de públics sempre nombrosos i ben diferents, l'art valencià va tindre simpàtic acolliment.

Els concerts de la Facultat de les Arts, que està situada al cor de Piccadilly (i ja sabeu que Piccadilly és el cor de Londres), tenen un públic d'aristocràtica selecció: fraes, senyores «decolletées», etiqueta...

Naturalment, no hi voríeu mai eixa «pose» provincialiana de parlar durant el concert, ni d'afectar desinteressar-se per aquella música que tot just havien anat a sentir. Ben al contrari, contemplàreu en aitals concerts una atenció sostinguda, una admirable deferència pels artistes, i uns aplaudiments tan llargs, que semblaven mai no acabar-se.

¡Quin contrast amb el públic de Fincheley, on predominaven els estudiants i persones de classe mes modesta! doncs també ací vérem la mateixa atenció intensa. ¡Oh, aquests estudiants anglesos plens de fortitud i de sensibilitat, que escolten amb recolliment la música i fan després les més belles demostracions comprensives en pro del nostre art de València!

Jo us dic que és corprenedor vore eixos estudiants ¡que fan estudis!, i ensems fan esports; i encara tenen a descans d'esperit el anar a sentir bona música, ço que és diu bona música de veritat, fervorosament; i fan tennis, però també canten llurs chors; que fan regates, cantat riu avall, i després se'n van a sentir un concert, quan no el fan ells mateixos en cants i amb instruments.

Doncs, per tot arreu, vàrem tindre deferències i cordialitat per a la música valenciana.

Ens deïen aficionats que entraven a saludar-nos:

—Mostréu un art espanyol ben diferent del que'ns envien sovint; art oposat en estil i forma a l'andalucisme d'*exportació*.

Ens feu vore que hi ha més Espanya que no la que ens mostren els proveedors ordinaris. Els nostres cants de València donen la impressió d'un hispanisme vertader, sà i original, ben lluny d'aquella trista representació de València per un «pasdoble» de baix cabaret, que és una vergonya porte el nom de la nostra terra. Ara hem vist que les cançons valencianes inspirades en el poble que viu al camp i a les muntanyes, tenen les aristocràcies d'or de les taronges, i del blau intens de la vostra mar...

Tot això ens omplia el cor.

eduard l. chavarri.

no som dignes encara
de l'estat valencià

llegiu
“acció valenciana”

hores de reflexió

Ha canviat el règim de l'Estat espanyol i tot fa esperar que serà en benefici de la seua prosperitat. Nosaltres, nacionalistes de la regió valenciana, que tenim una fe il·limitada en els destins de la nació nostrada, la nostra *ethnos ibèrica*, avui estrangitzada en part, hem contemplat serénament les darreres escomeses dels dos règims i saludem cortesment el signe del vencedor, tot desitjant que el poble espanyol, genuïnament espanyol i no pas teatralment, arribe a ésser un poble poderós i civilitzat, car major serà el nostre orgull si lluitem contra un poble així que contra una taifa de rifenys.

Tantdebó que la glòria de l'estranger pugua ésser ben alta sense eclipsar la llum de la nostra Pàtria.

S'ha proclamat la República catalana del cenia al Pirineu.

Ara cal la consolidació d'aquesta República. Esperem que els seus governants se en faran càrrec de la seua responsabilitat històrica i vetllaran per les institucions nacionals, per la cultura, per l'ordre i per la justícia.

Segúrament parlamentaran encara els dos governs republicans. Desitjariem que s'arribés a una entesa cordial i que sense perjudici de tindre la seua seu a Madrid (capital de Felip II) el govern espanyol, reconeguera, en benefici de la unió peninsular, que nosaltres volem, que l'eix polític de la península passa per Barcelona, la veritable capital republicana.

València es troba encara entre Espanya i Catalunya.

Aquests dies el poble Valencià cridava: *Biba la República*; contestava també al de visca València republicana, visca València lliure... però ignorant el significat.

Entre Espanya i Catalunya, tot esperant l'entesa peninsular, els nacionalistes de la regió valenciana proclamem la nostra adhesió a l'Estat Català del qual Barcelona n'és el seu cap i casal.

Mentre això arriba serem els nobles enemics de l'Estat opressor i aquesta lluita serà l'imperatiu de la nostra vida.

declaració nacionalista valenciana

1.ª El poble valencià format exclusivament pels catalans de les actuals províncies: Alacant, Castelló i València, constitueix una forta personalitat comarcal dins de la nació catalana, que fon l'*alma mater* de la civilització clàssica de tot Catalunya.

2.ª Aquesta personalitat pel fet de la seua existència i per la voluntat dels seus components, té dret a constituir un Estat sobirà, destacat de la resta de Catalunya, conegut amb el nom d'Estat Valencià.

3.ª La funció essencial de l'Estat Valencià ha d'ésser la seua defensa -establint prèviament la seua llibertat- actuant després en una política internacional d'unions i aliances.

4.ª L'Estat Valencià procurarà desenvolupar especialment la seua política exterior en el sentit de les majors afinitats racials, cercant per consegüent, l'aproximació de les altres terres catalanes tot respectant-se mútuament llurs característiques comarcals, dins d'una ampla federació que permeta un esdevenidor d'expansió a tota la nació catalana.

5.ª Essent l'Estat Valencià un poble format per gent de raça, llengua, cultura i història glorioses, ha de procurar recatalanitzar aquelles contrades que tot i éssent nacionals parlen llengua estrangera.

6.ª Per tradició i en benefici de totes i cadascuna de les parts que componen l'Estat Valencià, els municipis serien administrativament lliures.

7.ª Considerant que la major unificació de l'Estat, com en tot organisme vital, és la millor fermança de la seua grandesa, l'Estat Valencià hauria d'ésser, des del punt de vista polític, absolutament centralista, tenint per norma que la unió fá la força.

clausura de les conferències del dr. Beneyto pel president de l'a. c. v.

Jovens d'acció cultural valenciana, senyors que'ns escolteu: L'acció cultural vol dedicar, i dedica, els seus treballs a assolir, de bell nou, la personalitat valenciana, que roman un xic oblidada, per a que el nostre poble ocupe el lloc que li pertany, per les seues virtuts i pel seu esforç, les manifestacions de la qual es plasmen per tot arreu en la mar, en la terra i en el cel, que son el mig, i en les activitats dels seus habitants; i un dels treballs mampresos pels jovens d'ACCIO ha estat l'obra cultural que's dedueix de les conferències, havent designat, per a encetar el cicle, al nostre ben aimat company en Joan Beneyto Pérez, doctor en dret, varies vegades llorejat, qui ens ha desenrotllat, amb gran encert, un luminós estudi monogràfic seu, «El règim del treball a la València del XVIè», fruit de llarga búsqueda, principalment, en els nostres arxius.

Molt agraida roman «ACCIO» a la deferència del Dr. Beneyto i, encara que, per a continuar treballant, per a be de la pàtria i glòria seua, no precise d'esperó, en nom d'«ACCIO», us manifestem els més comp'lits afectes, per a que us serveixquen, ~~que~~ menys, de lenitiu en el camí no sempre falaguer i, de vegades, solitari, de l'investigador; encara que aquest troba son consol en el mateix treball.

I aprofitem la ocasió per a dirigir-nos a la juvença d'«ACCIO» per a posar-vo s com a exemple i dir-li que els nostres arxius són a la espera dels jovens estudiosos que vagen a verificar llurs noces ab ells, car allí tot el nostre passat, el gloriós passat, el gloriós passat de la València gran, i en aquells folis s'apren a amar a la nostra pàtria, amb més ferma amor quant més es fulleja en els seus còdices venerables.

Rònegament, ens resta agrair la cooperació donada pels assistents a d'estes conferències, amb el fet de la seua presència.

llegiu:

“ a v a n t ”

nostra novel·la

butlletí de la societat castel·lo-nenca de cultura

butlletí del centre de cultura valenciana

(vé de la pág. 6)

açò que les Associacions d'estudiants deuen treballar, sense oblidar en la seua tasca esportiva els esports marítics que a la capitalitat del nostre poble tan poca importància tenen i tanta en devien tindre.

Si volem que el nostre poble futur sia format d'homens forts física i espiritualment deuem treballar perquè la nostra joventut cultive intensament els esports. Que cap d'ells deixi de trobar aci conreadors. I, que entre ells, l'excursionisme i el «camping» (dels quals es pensa ocupar ACCIO CULTURAL VALENCIANA) tinguen una importància excepcional.

jaume tafalla